РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – ВАРНА

Директор на РИОСВ - Варна:

Ерджан Себайтин

ДОКЛАД

от контролна проверка по прилагане на екологичното законодателство

Обект: Завод за производство и търговия на електрически и газови домакински уреди, стопанисван от „ЕЛДОМИНВЕСТ" ООД, гр. Варна
Дата на извършване на проверката: 19.06.2023 г.
Място на извършване на проверката: гр. Варна, ЗПЗ – Район 1, Район 2 и Район 3
Проверени компоненти и фактори на околната среда:

- Атмосферен въздух;
- Води;
- Опасни химични вещества и смеси.

Цели на проверката:

Осъществяване на контрол по изпълнение на Закона за опазване на околната среда, Закона за чистотата на атмосферния въздух, Закона за водите, Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, както и подзаконовите нормативни актове по прилагането им.

Извършени дейности:

За датата на проверката операторът е уведомен с писмо на РИОСВ-Варна, с изх. № 26-00-4581/22.05.2023 г., относно организацията на работата и обхвата на проверката.

На 19.06.2023 г. на основание чл. 148, ал. 3 от ЗООС и Заповед № 87/23.05.2023 г. на Директора на РИОСВ-Варна, се извърши проверка на Завод за производство и търговия на електрически и газови домакински уреди, с местонахождение: гр. Варна, ЗПЗ - Район 1, Район 2 и Район 3.

Проверени са:

- Производствени цехове;
- Складове за съхранение на опасни химични вещества и смеси;
- Климатични системи;
- Водопреносна и канализационна мрежа в обекта;
- Документи и данни, свързани със законовите и подзаконовите нормативни актове по околна среда.

Констативна част:

Предмет на дейност на обекта е производство и търговия на електрически и газови домакински уреди. Производствената дейност се извършва на територията на 3 района, в които са обособени следните цехове и участъци:

- Район 1 - цех „Механо-монтажен“ и участък „Прахово боядисване“, цех „Пластмаси“, цех „Заварки и емайл“ и участък „Преси“ и инструментален цех;
- Район 2 – цех „Преси и разкрой“, цех „Заварки“, участък „байц и емайл“ и склад за химикали, цех „Бояджиен“ и участък „Серпентини“;
- Район 3 – цех за тръбни нагреватели.

Всички работни помещения са с непропусклива бетонова основа, снабдени са с обща смукателна и нагнетателна вентилационна система. Машините, от дейността на които се отделят прахообразни вещества са снабдени със смукателни чадъри, които се включват в общата аспирационна система.

1. Компонент „Атмосферен въздух“:

Съгласно изискванията на чл. 31 от *Наредба № 6 (ДВ, бр. 31/1999 г. с изм. и доп.)* дружеството извършва собствени периодични измервания (СПИ) на емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферен въздух от всички неподвижни източници на територията на обекта. Резултатите са в нормите на допустими емисии.

За нуждите на производството на територията на дружеството са инсталирани два броя термопомпи „VENCO“, зависещи от фреон R 410 A, в количество по 8 кг всяка и 3 броя климатични системи, зависещи от над 3 кг фреон, а именно:

- „Amitime heatSTAR 16 S“, зависещ от фреон R 410 A, в количество 3,2 кг, инсталиран на 15.11.2022 г.;
- „MAXA“, зависещ от фреон R 410 A, в количество 4,4 кг, инсталиран на 15.11.2022 г.;
- „KOBE“, зависещ от фреон R 410 A, в количество 3,3 кг.

Системите са етикетирани, съгласно изискванията на чл. 12 от *Регламент 517/2014 за флуорсъдържащите парникови газове (ФПГ)*, с изключение на климатичната система „MAXA“.

Представени са досиета на системите, с изключение на климатична система „KOBE“, от които се установи, че последната проверка е извършена юни 2023 г. от хладилен техник с документ за правоспособност.

Дружеството има сключен договор от 01.06.2018 г. за техническо обслужване на два броя термопомпи „VENCO“ с лицензирана за дейността фирма. Не е представен договор за техническо обслужване на другото климатично оборудване.

Дружеството е представило в РИОСВ-Варна годишен отчет за 2022 г. с писмо вх. № 26-00-3108/31.03.2023 г., съгласно изискванията на *Наредба № 1, приета с ПМС 40/2017 г.* единствено за два броя термопомпи „VENCO“, зависещи от фреон R 410 A, в количество по 8 кг всяка.

Представена е декларация, че климатични системи „MAXA“ и „KOBE“ „Amitime heatSTAR 16 S“, са въведени в експлоатация 09.01.2023 г.

През 2022 г. и до настоящия момент дружеството не е извършвало внос на оборудване, съдържащо ФПГ.

За периода от 2022 г. до настоящия момент не е представен списък на продажбите на оборудване, съдържащо ФПГ, съгласно изискванията на чл. 11 от *Регламент 517/2014*, както и фактури за извършените продажби.

2. Компонент „Води”:

Водоснабдяването на Район № 1 и Район № 3 за питейно-битови и производствени нужди се осъществява от водопроводната мрежа, изградена в района. За Район №2 водоснабдяването за питейно-битови нужди е от водопроводната мрежа, а за промишлено водоснабдяване (линия за разкрояване, заваряване и емайлиране на водосъдържатели на

бойлери) има издадено Разрешително № 1120/09.08.2002 г. за водовземане от подземни води чрез съществуващо водовземно съоръжение шахтов кладенец „Елдоминвест – Варна“, изграден в поземлен имот с идентификатор 10135.4510.1090 по КККР на гр. Варна.

За доставка на питейна вода, отвеждане и пречистване на отпадъчни води е представен договор между „Елдоминвест“ ООД и „В и К Варна“ ООД от 2014 г.

Отпадъчните води от трите района се формират съответно:

Район № 1

Производствените отпадъчни води се формират от обезмасляване на детайлите в цех „Заварки и емайл“. Обезмасляването се извършва с натриева основа и с натриев бикарбонат. В помощна вана към основната се извършва неутрализация на отпадъчните води и след регулиране на pH същите се изпускат в канализационната мрежа на гр. Варна. Неутрализацията се извършва с оцетна киселина.

След приключване на заваръчен кръгов шев на дъно и гърло към цилиндър се извършва проверка на водоплътност във вани с вода. Налични са 2 бр. вани за хидравлични изпитвания. Водите от тях се изпускат в канализационната система на гр. Варна 1-2 пъти годишно, след обработка с хлорен препарат.

В участък „Прахово боядисване“ се извършва измиване на кожусите преди боядисване. Измиването се извършва с препарат, съдържащ фосфорна киселина за обезмасляване и фосфатиране. Отпадъчните води, които се формират се неутрализират с варно мляко и се изпускат в канализационната система на гр. Варна.

Охлаждащи води се използват съответно в:

- 9 бр. шприц машини за пластификация-включени са в затворен оборотен цикъл, който само се допълва с вода. Охлаждането на водите се извършва посредством два броя чилъри;
- Пункшвайс (точкова заварка) - вода се използва за охлаждане на електрода. Охлаждащите води са включени в затворен оборотен цикъл, който само се допълва.

В Район № 1 има изградена дъждовна канализация за площадковите води и от покривите на сградите, която се зауства в дъждовен колектор на гр. Варна.

Район № 2

Производствената площадка е разположена в Западна промишлена зона. За отпадъчните води, формиращи се в обекта е изградена канално-помпена станция (КПС) и тръбопровод до канализационната система на гр. Варна. В КПС са налични 2 бр. помпи, които се включват по ниво.

Производствени отпадъчни води се формират съответно при:

- Байцване – налични са две линии: една за по-големи детайли и една за по-малки детайли. Байцването включва: промивка обезмасляване с натриева основа, промивка със сярна киселина (за премахване на ръждата и подготовка повърхността на стоманата за последващ етап – емайлиране) и пасивация с препарат Т320 (основен компонент натриева основа) с цел предпазване от корозия;
- В цех „Бояджиен“ се извършва измиване на кожусите преди боядисване. Измиването се извършва с препарат, съдържащ фосфорна киселина за обезмасляване и фосфатиране. Отпадъчните води, които се формират се неутрализират с варно мляко и се изпускат в канализационната система на гр. Варна.

В Район 2 се използва вода за извършване проверка за водоплътност на серпентини, заварки на неръждавейка и заварки на черна ламарина. Налични са 4 бр. вани за хидравлични изпитвания. Водите от тях се изпускат в канализационната система на гр. Варна 1-2 пъти годишно, след обработка с хлорен препарат.

Дъждовните води от покривите на сградите са заустени в дере Налбанка.

Район № 3

Разположен е в непосредствена близост до район № 1. Вода се използва за изпитване на нагревателния елемента за херметичност, която се установява в последствие с уред за измерване на утечен ток. Към водата във ваната се добавя миещ препарат и периодично веднъж на 3 дни се изпуска в канализационната система на гр. Варна.

Вода се използва за охлаждане на отвърнати (нагряти) медните тръби на нагревателите в процес на закалка. Охлаждащите води са включени в затворен оборотен цикъл и само се допълват.

3. Фактор „Опасни химични вещества и смеси":

Дружеството употребява и съхранява опасни химични вещества и смеси (ОХВ и С), необходими за нуждите на производствената си дейност, а именно: кислород, аргон, азот, миксове от сгъстени газове, пропан-бутан, втвърдители, смоли, прахови бои, смазочни и хидравлични течности, фосфорна киселина, сярна киселина, натриев хидроксид, натриев нитрит, боракс, цинков сулфат, натриев карбонат, прахов емайл, полиол, IsoPMDI 92140 (дифенилметандиизоцианат, изомери и хомолози – P-MDI), Labsa, Acmos 35-4180, Dynasylan, Bonderite (смеси за едновременно обезмасляване и фосфатиране, добавка за корекция на pH) и други. Същите се съхраняват в оригинални етикетирани опаковки, подредени по видове на палети или стелажи в обособени за целта складови помещения, разположени на територията на трите района.

Складовете за съхранение на ОХВ и С са с ограничен достъп, непропусклива подова настилка, без връзка с канализацията, естествена вентилация и обозначени с табели, указващи класовете на опасност на съхраняваните химикали, съгласно изискването на *чл. 7, ал. 2, т. 6 от Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси.* В същите са налични пожарогасители, адсорбенти (пясък) и средства за последващо събиране на евентуални разливи.

В обекта са налични следните документи:

- оценки на безопасността на съхранението на ОХВ и С, документирани в съответствие с формата и указанията, утвърдени със Заповед № РД – 184/09.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите, но същите е необходимо да се актуализират във връзка с промяна във вида и количеството на съхраняваните опасни химични вещества и смеси;
- Заповед № 65/11.03.2021 г. на управителя на "Елдоминвест" ООД, гр. Варна, издадена в изпълнение на чл. 4, т. 7 от горецитираната наредба;
- Документи по чл. 4 от т. 8 до т. 11 от *Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси.*

По смисъла на *Регламент (ЕО) № 1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)*, дружеството е потребител по веригата. Представени са информационни листове за безопасност (ИЛБ) за употребяваните вещества и смеси, изготвени съгласно *Приложение II на Регламент REACH, изменено с Регламент (ЕС) № 2015/830 от 28.05.2015 г. и Регламент (ЕС) № 2020/878 на Комисията*, на български език.

При проверката е представена попълнена таблица 2 от Приложение № 2 от Указанията за провеждане на контролна дейност по *Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси,* във връзка с прилагането на *Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH)* и *Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)*, утвърдени със Заповед № РД – 268/2018 г. на министъра на околната среда и водите, но същата е необходимо да се допълни и актуализира.

В обекта се употребява дифенилметандиизоцианат (P-MDI) с CAS № 9016-87-9 и търговско наименование IsoPMDI 92140, производство на BASF Polyurethanes GmbH, Германия. Веществото е включено под вписване 74 от Приложение XVII на Регламент REACH. Извършена е проверка на етикета и ИЛБ и съгласно ограничението, посочено във вписване 74 е налична следната информация: „Считано от 24 август 2023 година се

изисква подходящо обучение, преди да се пристъпи към промишлена или професионална употреба“.

Към момента на проверката е установено, че лице, служител в дружеството на длъжност „технолог химик“ е успешно завършило обучение относно безопасното използване на диизоцианати преди употреба на веществото. Същото се удостовери с представен Сертификат Т-045- General Training, издаден от ISOPA/ALIPA, валиден до 29.10.2026 г.

В обекта не е наличен доклад от извършена класификация по чл. 103, ал. 1 от *Закона за опазване на околната среда – ЗООС,* документиран по образец на Приложение № 1 от *Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях.*

На управителя на дружеството са направени следните предписания и са определени срокове за тяхното изпълнение:

1. В срок до 03.07.2023 г. етикета на климатична система „МАХА“ да се приведе в съответствие с чл. 12 на Регламент 517/2014 за ФПГ и снимков материал да се представи в РИОСВ-Варна.

2. В срок до 03.07.2023 г. да се представи в РИОСВ-Варна досие на климатична система “КОВЕ”.

3. В срок до 03.07.2023 г. да се представи в РИОСВ-Варна договор с лицензирана фирма за поддръжка и ремонт на климатичните системи “КОВЕ”, „Amitime heatSTAR 16 S“ и „МАХА“.

4. В срок до 03.07.2023 г. да се представят в РИОСВ-Варна списък на продажбите на оборудване, съдържащо ФПГ, съгласно изискванията на чл. 11 от Регламент 517/2014, както и фактури за извършените продажби.

5. В срок до 19.07.2023 г. да се актуализира договора с „В и К Варна“ ООД за доставка на питейна вода, отвеждане и пречистване на отпадъчни води. Актуализирания договор да се представи в РИОСВ-Варна.

6. В срок до 19.07.2023 г. да се представи в РИОСВ-Варна, доклад от извършена класификация по чл. 103, ал. 1 от ЗООС, документиран по образец на Приложение № 1 от *Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях.*

7. В срок до 19.07.2023 г. да се актуализират и допълнят следните документи:

7.1. Оценките на безопасността на съхранението на ОХВ и С, изготвени съгласно чл. 4, т. 4 от *Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси (ДВ, бр. 43/2011 г. с изм. и доп.);*

7.2. Таблица 2 от Приложение № 2 от Указанията за провеждане на контролна дейност по *Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси,* във връзка с прилагането на *Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH)* и *Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)*, утвърдени със Заповед № РД – 268/2018 г. на министъра на околната среда и водите.

Копие от същите да се представят в РИОСВ-Варна.

Предписанията са изпълнени в указаните срокове.

Заключение:

Предприети са организационни и технически мерки за привеждане на дейността на обекта в съответствие с нормативние изисквания, свързани опазване чистотата на атмосферния въздух, опазване на водите и опасни химични вещества и смеси.

Приоритети за последваща контролна дейност:

- спазване изискванията на Закона за чистотата на атмосферния въздух;
- спазване изискванията на Закона за водите;
- спазване изискванията на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси;
- изпълнение на мерките по отношение на безопасното съхранение на опасните химични смеси, в съответствие с условията посочени в ИЛБ и съгласно изискванията на *Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси;*